

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/dodatki-historyczne-do/188181,Oblawa-Augustowska-dodatek-historyczny-IPN.html>

26.02.2026, 23:59

Oblawa Augustowska – dodatek historyczny IPN

W związku z Dniem Pamięci Ofiar Obławy Augustowskiej (12 lipca), który ustanowiony został w hołdzie „bohaterom antykomunistycznego podziemia niepodległościowego, którzy nie pogodzili się z nową sowiecką okupacją, zamordowanym z rozkazu Stalina na terenie północno-wschodniej Polski w czasie pokoju po kapitulacji hitlerowskich Niemiec”, Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku przygotował dodatek prasowy do „Kuriera Porannego” i „Gazety Współczesnej” dotyczący tej zbrodni. Zapraszamy do lektury.

12.07.2023

W dodatku:

- dr Marek Jedynak (dyrektor Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku): *Na Polaków obława!*
- Waldemar Tyszuk (Oddziałowe Biuro Badań Historycznych IPN w Białymstoku): *Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Augustowie i jego działania w 1945 r. w kontekście obławy lipcowej*
- kmdr por. dr inż. Jan Puścian: *Z myśliwskich ścieżek ku świadectwu. O ostatnim etapie Obławy Augustowskiej*
- dr Marcin Markiewicz (Oddziałowe Biuro Badań Historycznych IPN w Białymstoku): *Wyzwoliciele czy zaborcy? Sowieci w Polsce po 1944 r.*
- dr Diana Maksimiuk (Oddziałowe Biuro Badań Historycznych IPN w Białymstoku): *„W sprawie zwolnienia więźniów politycznych”. Gmina Giby w poszukiwaniu swoich mieszkańców*
- Paweł Nowik (Biuro Poszukiwań i Identyfikacji IPN): *Wacław Sobolewski. Pierwsza odnaleziona ofiara Obławy Augustowskiej*

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

LIPIEC 1945

OBŁAWA AUGUSTOWSKA

BEZPŁATNY DODATEK PRZYGOTOWANY WE WSPÓŁPRACY Z ODDZIAŁEM INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ W BIAŁYMSTOKU

7/07/2023

NA POLAKÓW OBŁAWA!

Ręce wystające z ziemi, wznoszące się do nieba. Próbuja wyrwać się z dotów śmierci, wołają o ratunek. Apelują o niezapominanie! Bo kto choć raz zetknął się z tematem Obławy Augustowskiej, świadomie lub mniej, zostaje rzecznikiem pamięci o ofiarach największej po zakończeniu II wojny światowej zbrodni na przedstawicielach Narodu Polskiego. W dniach 12-27 lipca 1945 r. okupujący już od ponad roku ziemie polskie Sowieci zorganizowali w rejonie Augustowa i Suwałk operację przeciw Polakom.

DR MAREK JEDYNAK
dyrektor Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej
w Białymstoku

Celem zakrojonych na szeroką skalę działań prowadzonych z udziałem Armii Czerwonej, funkcjonariuszy NKWD i „polskiego” Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego było całkowite wyeliminowanie czynnika polskiego. Nieważna była przynależność organizacyjna do Armii Krajowej, Armii Krajowej Obywatelskiej lub innych struktur podziemia niepodległościowego. Widać to po liście niemal 600 ofiar, że głównym mianownikiem była przynależność do Narodu Polskiego.

Po sprawdzeniu w tymczasowych obozach filtracyjnych Polacy zostali wywiezieni przez Sowieców w nieznanym kierunku. Do dziś nie powrócili do swych domów, rodzin, do Ojczyzny. Zostali zamordowani i spoczywają w nieznanych dołach śmierci. Miejsce ich zakopania (bo nie pochowania!) prawdopodobnie obecnie znajduje się tuż przy granicy z Polską, po stronie białoruskiej. Można to tylko przypuszczać z poszlak, które udało zebrać się w toku kilkudziesięciu lat prac badawczych.

Natomiast z całą pewnością wiemy, że Obława Lipcowa jest największą zbrodnią etniczną wobec Polaków po zakończeniu II wojny światowej! Tragedia ta nie ma porównania do innych zdarzeń z okresu powojennego. Dzisiejsza wojna rosyjsko-ukraińska pokazuje jednak, że działania Sowieców nie były odosobnione. Czystki tego typu są stałym elementem strategii

wojennej Związku Sowieckiego i jego spadkobiercy.

I tak jak za czasów ZSRS nie można było mówić, badać, poszukiwać ofiar, tak również po upadku państwa sowieckiego wciąż zbrodnia ta stanowi tajemnicę. Z tego też powodu, z braku współpracy i odmowy pomocy prawnej ze strony Federacji Rosyjskiej i Republiki Białorusi, zawieszone zostało śledztwo w sprawie Obławy Augustowskiej prowadzone od 2001 r. przez prokuratorów Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku. Oznacza to, że wciąż liczymy na zmianę sytuacji politycznej za wschodnią granicą. Czekamy na pozyskanie posowieckich dokumentów, które pozwolą zakończyć postępowanie, odtworzyć przebieg wydarzeń, wskazać bezpośrednich sprawców i ich modawców. Przede wszystkim jednak dokumenty z Federacji Rosyjskiej mogą pomóc odnaleźć miejsce spoczynku ofiar. Nie trzeba nikogo przekonywać, że ofiary czekają na odnalezienie, ekshumację, identyfikację i prawdziwy pogrzeb na polskiej ziemi, z należnymi honorami.

Pomimo zawieszenia śledztwa, prokuratorzy IPN w każdej chwili mogą wykonać doraźne czynności pozwalające na pozyskanie kolejnych dowodów, zabezpieczenie materiałów, uzyskanie zeznań, które stanowią mogą ważny element sprawy.

Warto również pamiętać, że Instytut Pamięci Narodowej (powołany ustawą z 1998 r.) od samego początku swojej działalności prowadzi badania naukowe dotyczące tego tragicznego dla regionu i dla kraju

Odsłonięcie pomnika Ofiar Obławy Augustowskiej ufundowanego przez Związek Pamięci Ofiar Obławy Augustowskiej 1945 Roku, Sokółka, 21 września 2020 r.

wydarzenia. Pokłosiem ponad 20 lat badań są liczne opracowania naukowe, popularyzatorskie, katalogi, dyskusje panelowe i konferencje. To kwerendy w archiwach polskich i zagranicznych, jak np. Litewskie Archiwum Specjalne. To współpraca z naukowcami z Litwy, Białorusi, a nawet Rosji. W tym ostatnim kraju udało się pozyskać partnera w postaci Stowarzyszenia „Memorial”, a także pewną liczbę materiałów archiwal-

nych. Obława Augustowska stała się w ten sposób jednym z głównych problemów historycznych w relacjach polsko-rosyjskich.

Aktywność Instytutu Pamięci Narodowej to również wiele działań o charakterze kulturalnym i popularyzatorskim. Pierwszą w Polsce wystawę o Obławie Augustowskiej przygotowali już w 2005 r. pracownicy Oddziału IPN w Białymstoku. Od tego czasu miało miejsce kilka nowych wystaw,

które swoim zasięgiem objęły nie tylko region, ale całą Polskę. Wernisaże to dobry moment na lekcje z młodzieżą, ale także ważną rolę pełnią warsztaty dla nauczycieli, którzy mają bezpośredni kontakt z najmłodszym pokoleniem Polaków, niekiedy także członków rodzin ofiar obławy.

Edukacja to także koncerty w hołdzie ofiar, rajdy piesze i rowerowe śladami Obławy. Trasy ich zazwyczaj wiodą m.in. ścieżką dydak-

tyczną dotyczącą tej zbrodni, przygotowaną przez Instytut Pamięci Narodowej i Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Białymstoku. Działania nasze to także popularyzacja w Internecie wiedzy o zbrodni dokonanej na ziemi augustowskiej. Na portalu IPN w www.polskiewiesciacie.ipn.gov.pl jest blok poświęcony temu ważnemu wydarzeniu. Dzisiaj nie trzeba nikogo przekonywać, że różnorodne formy przekazu pozwalają dotrzeć do coraz nowszych, innych grup odbiorców. Są to młodzi ludzie, którzy czerpią swoją wiedzę głównie z Internetu. Dlatego tak ważna jest obecność w sieci materiałów rzetelnych, opartych na naukowych badaniach i w sposób syntetyczny przedstawiających prawdę o lipcowej zbrodni.

Przed nami kolejna, 78. rocznica Obławy Augustowskiej. Jak co roku Instytut Pamięci Narodowej obecny będzie na wszystkich wydarzeniach związanych z pamięcią o ofiarach sowieckich represji. Czynnie włączamy się w działania upamiętniające zamordowanych Polaków za to tylko, że byli Polakami. Jest naszym obowiązkiem i długiem wobec minionych pokoleń, by pamiętać o ofiarach i w każdym momencie być gotowym do aktywności na ostatnim etapie śledztwa i poszukiwań, aż do odnalezienia naszych rodaków. Oddając w Państwa ręce dodatek historyczny na temat Obławy Augustowskiej, w imieniu własnym i pracowników Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku chylę niski czoło przed wszystkimi zaginionymi i zamordowanymi w tej sowieckiej, lipcowej zbrodni.

Obława Augustowska - dodatek historyczny IPN do „Kuriera Porannego” i „Gazety Współczesnej” z 7 lipca 2023 r.

Pliki do pobrania

[Obława Augustowska - dodatek historyczny IPN \(pdf, 1.26 MB\)](#)